

Cruciale rechtszaak voor Meta: het bedrijf achter Instagram zou kinderen welbewust verslaafd maken. Een boete van 200 miljard dollar dreigt

Juurd Eijssvoogel

Opnieuw moet Meta, moederbedrijf van Facebook en Instagram, zich de komende weken voor de rechter verdedigen tegen het verwijt dat het uit winstbejag welbewust kinderen verslaafd heeft gemaakt aan zijn sociale media. „Instagram veranderde van een product dat je kan gebruiken in een product dat jou gebruikt”, verklaarde dinsdag de eerste getuige in het proces, klokkenluider en voormalig Metawerknemer Arturo Béjar. Hij getuigde al in vier eerdere processen tegen het technologiebedrijf.

De plaatsvervangend openbaar aanklager van Californië, Megan O’Neill, omschreef het verdienmodel van Meta als: „Pak de gebruikers beet. Hou ze zo lang mogelijk vast en oogst hun data. Verberg de waarheid voor het publiek.” Vooral bij kinderen werkt die aanpak volgens haar erg goed.

Onder kinderen en jongeren nemen mentale gezondheidsklachten als depressie toe, en volgens de aanklager komt dit door het gebruik van de apps van Meta. „Meta wist veel van de hersenen van kinderen, hoe die nog het vermogen moeten ontwikkelen om hun impulsen te beheersen, zoals volwassenen dat kunnen.”

Voor Meta staat er bij dit proces, dat dient in de Californische stad Oakland, meer op het spel dan in voorgaande rechtszaken. In Los Angeles verloor het bedrijf in maart een zaak die was aangespannen door een jonge vrouw. Meta en YouTube werden toen aansprakelijk gesteld voor de verslaving aan apps die ze als minderjarige had opgelopen. Ze moesten haar bij elkaar 6 miljoen dollar schadevergoeding betalen.

In New Mexico bepaalde de rechter eerder deze maand, in een zaak die was aangespannen door de openbare aanklager van die deelstaat, dat Meta bijna een miljard dollar moet betalen, omdat het verantwoordelijk zou zijn voor de geestelijke schade van jongeren. In beide zaken is Meta in hoger beroep gegaan.

Duizenden rechtszaken

Verspreid over het land zijn duizenden rechtszaken tegen Meta, YouTube, TikTok en Snapchat aangespannen – door deelstaten, gemeenten, scholen en individuen. Openbare aanklagers van 29 deelstaten (zowel Republikeinse als Democratische) hebben Meta aangeklaagd omdat het de veiligheid en privacy van kinderen in gevaar zou brengen. Daarvan heeft de rechter in Oakland er voor het huidige proces vier uitgekozen: naast Californië zijn dat New Jersey, Colorado en Kentucky. De andere 25 komen later aan bod.

Niet alleen wordt verwacht dat de uitkomst van de zaak in Oakland richtinggevend kan zijn voor andere processen. Het bedrag dat de klagers eisen van Meta, 200 miljard dollar (172 miljard euro), is bovendien zó enorm groot, dat een nederlaag ook daarom een dramatische klap voor Meta zou zijn. Zeker nu het techconcern veel geld nodig heeft voor grootscheepse investeringen in datacenters en andere infrastructuur voor kunstmatige intelligentie, waarvoor het ook leningen moet afsluiten.

De vele rechtszaken jagen de techreus op hoge juridische kosten. In het voorbije tweede kwartaal bleken de kosten voor de juridische dienstverlening liefst 2 miljard dollar te bedragen. Dat is, afgezet tegen de kwartaalwinst van 18 miljard dollar, aanzienlijk. En dan komen er nog veel processen aan.

De klagers willen niet alleen dat Meta wordt beboet, maar ook dat het Facebook en Instagram zodanig aanpast dat ze minder verslavend zijn. Dat zou kunnen door de mogelijkheid te schrappen bijdragen te markeren met 'likes', en eindeloos door te scrollen naar steeds nieuwe berichten, plaatjes en filmpjes. Of door voor jonge gebruikers limieten in te stellen voor de tijd waarin ze de app kunnen gebruiken.

Hoewel er een achtkoppige jury bij de rechtszaak in Oakland zit, heeft die slechts een adviserende rol. Uiteindelijk beslist de rechter. Naar verwachting zal het proces zes tot acht weken duren.

De advocaat van Meta, Paul Schmidt, ontkende dinsdag niet dat gebruikers van sociale media soms met problemen kampen. Maar er zou geen duidelijk verband bewezen zijn met het gebruik van sociale media. Ook zei hij dat Mark Zuckerberg, oprichter en ceo van Meta, ernaar streeft de apps te verbeteren, niet ze gevaarlijk te maken.

Zwaktes in de menselijke psychologie

Aanklager O'Neill kondigde in haar betoog alvast aan dat ze interne documenten van Meta zal presenteren. In één daarvan zou Meta erkennen dat het „de zwaktes in de menselijke psychologie” uitbuit. En uit de weergave van een gesprek tussen twee werknemers zou blijken dat de ene Instagram „een drug” noemt, en de andere antwoordt dat dit voor alle sociale media geldt: „In feite zijn we dealers.”

Volgens Meta's advocaat was dat gesprek „zomaar geklets” (*loose language*), en zouden juryleden en rechter nog van de betrokken twee mensen zélf te horen krijgen wat ze met hun woorden bedoelden. Hij hield de juryleden alvast voor dat ze aan het eind van het proces moeten beslissen over de vraag of de aantijgingen tegen Meta ook echt bewezen zijn. Verwacht wordt dat zowel Zuckerberg als de topman van Instagram, Adam Mosseri, in de rechtszaal als getuige gehoord zullen worden.